

DOĞAL GÜZELLİKLER

Tarih ve Doğal Güzellikler

El Cezeri

1136 yılında Cizre'nin Tor mahallesinde doğmuştur. Sibernetik alanın kurucusu kabul edilen, fizikçi, robot ve matrix ustası bilim insanı "İsmail Ebul İz Bin Rezzaz El-Cezeri" 1206'te Cizre'de öldü. Lakabını yaşadığı şehirden alan El Cezeri, öğrenimini Camia Medresesi'nde tamamlayarak, fizik ve mekanik alanlarında yoğunlaştı ve pek çok ilke ve buluşa imza attı. Batı literatüründe M.Ö. 300 yıllarında Yunan matematikçi Archytas tarafından buharla çalışan bir güvercin yapılmış olduğu belirtilse de, robotikle ilgili bilinen en eski yazılı kayıt, Cezeri'ye aittir. Dünya bilim tarihi açısından bugünkü sibernetik ve robot biliminde çalışmalar yapan ilk bilim insanı olan Cezeri'nin yaptığı otomatik makineler günümüz mekanik ve sibernetik bilimlerinin temel taşlarını 84 oluşturmaktadır.

Finik Harabeleri

Güçlükönak ilçesine bağlı bugünkü Damlarca köyü sınırları içerisinde bulunan kale iç kale ve dış kaleden oluşmaktadır. Cizre-Şırnak yol ayrımından 12 km uzaklıkta bulunan Dicle nehrinin kuzey tarafında bugünkü Güçlükönak ilçesine giden karayolunun üst kesiminde yer almaktadır. Dış kalede sur kalıntıları kuzey güney istikametinde uzanmaktadır. Bölge genel olarak Finik olarak nitelendirilmekte olup, Dicle Nehri ve Vadisine hâkim durumdadır. Eski yerleşmeler geniş bir alana yayılmış durumdadır. Bunlardan biri olan cami, hemen ilerisindeki kayalıklardan çıkan derenin batı tarafında kurulmuştur. Derenin batı tarafına istinat duvarları ile düz bir alan oluşturulmuştur. Bu alan caminin kuzey tarafında kalmaktadır. Ayrıca her iki yamaçta çeşitli kalıntılar ve mağaralar bulunmaktadır. Günümüzde cami, Güçlükönak karayolu kenarında kalmaktadır.

Rölyefler

Şırnak ili Cudi dağı, Cizre ve Kasrik (Krallar Geçidi) bölgelerinde rastlanan rölyefler Asurlar, Guti imparatorluğu gibi bölgede 6 (altı) bin yıl önce yer alan imparatorluklar tarafından kral ve at figürü gibi rölyeflere rastlanmaktadır. Yine heykellerin, Sasani Kralı Erdeşêr Babekan ile Şahpur'un dünya mirası Taqê Bustan, Persepolis harabelerindeki Nakşê Rustem ve Hüsrevi Perviz'in kaya kabartmalarına da çok benzetiliyor. Cizre'yi bir dönem kuşatan Erdeşêr'in de tıpkı Kasrik'teki gibi birçok nehir kenarına ve vadiye bu tarz kabartmalar yaptığı biliniyor.

Cizre Ulu Cami

Cizre şehir merkezinde, Dağ Kapı Mahallesi'nde bulunan yapı, değişik zamanlarda yapılan ilave ve onarımlarla günümüze gelebilmiştir. Cami dört yönden yol ile sınırlandırılmıştır. İlk yapısı hakkında kesin bilgi yoktur. Ancak üzerindeki 8 adet kitabeye göre, Musul Atabekleri döneminde (Miladi 1155-1160) yıllarında yapıldığı, 1203 ve 1284 yıllarında ise tamir edildiği belirlenmektedir. En son onarım 2007 yılında Vakıflar Genel Müdürlüğünce yapılmıştır. Bugün İstanbul Türk ve İslam Eserleri Müzesinde bulunan metal kapısı üzerindeki ejder figürlü kapı tokmakları yapının ününü arttıran önemli unsurların başında gelmektedir. Halen ibadete açık olan Cizre Ulu Cami bölgenin en önemli karakteristik yapılarından biridir.

Yafes Köprüsü

Şırnak'a bağlı Cizre'de bulunmakla birlikte nehrin yatağı değiştiğinden bugün Suriye sınırları içinde kalmaktadır. Cizre'nin doğusunda yer alan köprü, kaynaklarda İbn Ömer Köprüsü veya yakınındaki Yafes köyünden dolayı Yafes Köprüsü adlarıyla, halk arasında ise Bafid Köprüsü olarak anılmaktadır. Bugün yalnız büyük kemerli bazı ayakları sağlam kalmış bir harabe durumunda bulunan Yafes Köprüsü'nün XII. yüzyılda yapıldığı bilinmekte, Selçuklu döneminde Musul Atabegleri tarafından yaptırılmıştır. Mükemmel bir taş işçiliği gösteren köprünün yapımında dolgu malzemesi olarak kireç harçlı moloz, kaplama malzemesi olarak da iri bazalt kesme taşlar kullanılmıştır. Ortadaki büyük, yanlardakiler daha küçük olmak üzere beş sivri kemerlidir.

Mem-u Zin

Cizre'nin güneyinde Dağkapı Mahallesi'nde, mezarlık içerisinde yer almaktadır. Medrese 840/1437 yılında Emir Abdal (Abdullah) ibn Abdillah Seyfettin Bohti tarafından yaptırılmıştır. Yapıdan günümüze mescit, türbe, bir medrese hücresi, avluya geçişi sağlayan giriş ünitesi ve bir eyvan gelebilmiştir. Medresenin doğu ve batı kanadındaki hücrelerin sadece temel kalıntıları günümüze ulaşabilmiştir. Kuzey kanadında 80 hücre olup, olmadığı belli değildir. Günümüzde bu tarafa sonradan namazgâh, cami ve şadırvan eklenmiştir. Bu hücrelerin altında girişi avludan sağlanan Mem-u Zin Türbesi bulunmaktadır. Türbeye avludan dokuz basamakla türbeye inilmektedir. Türbe, doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlı olup, üzeri aynı doğrultuda uzanan sivri beşik tonozlu örtülüdür. İçerisi kuzeyinde yer alan bir pencere açıklığı ile aydınlatılmıştır. Türbenin içinde üç tane mezar vardır.

Jirki Kilimi

Şırnak yöresinde ki kadınlarca kendine has motifleri ile eskiden beri evlerdeki tezgahlarda dokunan jirki kilimleri, günümüzde yörede ki kurumlarca desteklenen kurs ve atölyelerde de teknik ve bilimsel metotlar ile üreilmeye devam etmektedir. Şırnak yöresindeki en meşhur kilimler “Berkê Jîrîkanî” adı verilen Jîriki aşireti kadınlarınca dokunan kilimlerdir. Jîriki aşiretinin yanı sıra Goyan ve Şirnexî aşiretlerince dokunan kilimlerde yörede öne çıkmaktadır.